

Afgørelser – Reg. nr.: 02282.00

Fredningen vedrører: Stevns Klint Sti

Ophævet - se 08202.00

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 28-06-1957

Fredningsnævnet 15-08-1955

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

28/6-1957

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1957, den 28. juni, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1210/55 vedrørende adgang for almenheden til færdsel på en strækning langs overkanten af Stevns Klint.

I den af fredningsnævnet for Præstø amt den 15. august 1955 afsagte kendelse hedder det:

"Danmarks Naturfredningsforening har i henhold til lov om naturfredning nr. 140 af 7/5 1937 § 1 næstsidste stk. for nævnet indbragt en sag om servitutpålæg til sikring af almenhedens ret til færdsel langs overkanten af Stevns Klint på strækningen fra Kødvig til Sigerslev kridtbrud, idet foreningens endelige påstand går ud på følgende:

Langs Stevns Klint skal almenheden have ret til fri og uhindret færdsel til fods, men på eget ansvar, på den sti, som nu faktisk eksisterer visse steder langs klintens overkant. På steder, hvor sådan sti nu ikke forefindes eller senere måtte blive nedlagt, skal almenheden have ret til fri og uhindret færdsel til fods, men på eget ansvar, på et areal af 1 1/2 m's bredde regnet fra den til enhver tid eksisterende klintoverkant.

På de steder, hvor færdsel på grund af levende hegn eller anden beplantning langs klintoverkanten ikke kan ske som ovenfor anført, haves retten til færdsel på et areal af 1 m's bredde regnet fra hegnets, respektive beplantningens grænse mod landsiden.

Lodsejerne må - om de ønsker det - fortsat udnytte passagearealet som agerjord i forbindelse med deres tilstødende agerjord.

Ved nu eksisterende haveanlæg og andre tilplantede arealer samt

slugter og lignende vanskeligt passable steder beliggende ud til klintens overkant kan passagearealet til enhver tid omlægges efter aftale mellem ejeren og fredningsnævnet.

Med hensyn til passagen ved kridtbrud har vedkommende ejer eller eventuel forpagter iet til, når hensynet til kalkudvindingen efter ejerens eller eventuel forpagters skøn kræver omlægning af passagearealet, at ændre dettes beliggenhed på en sådan måde, at almenhedens færdsel ikke bliver til ulempe for ejerens eller eventuel forpagters udnyttelse af de pågældende materialer i jorden.

Fredningsnævnet kan i henhold til naturfredningslovens § 13 stk. 3 til enhver tid fastsætte nærmere ordensbestemmelser vedr. almenhedens færdsel på passagearealet og lade opsætte skilte til regulering af færdselen m.v.

Påtaleretten har naturfredningsnævnet for Præstø amtsrådsreds.

Ved udskiftningen blev selve Stevns Klint forbeholdt ejeren af Gjorslev gods og ikke særskilt matrikuleret. I den forløbne tid er dette klintareal for største delens vedkommende forsvundet som følge af borttagelse af stenmaterialer o. lign. og havets og vejrligets indvirkning, og den tilbagestående klintevæg danner derfor nu i reglen grænsen mod havet for de ejendomme, som ved udskiftningen lå indenfor Gjorslev klinteareal, og hvis matrikelsnumre fremgår af det følgende. Klintevæggen står næsten overalt stejlt mod havet.

Fra gammel tid er redningsvæsenets folk færdedes langs klintens overkant. På mange af de til klinten stødende ejendomme hviler der servitut om, at den langs klinten førende gangsti ikke må nedlægges. Denne hæftelse må dog formentlig antages at være pålagt ejendommene til fordel for Gjorslev gods som ejer af klinten. Faktisk er det kun få steder på strækningen, hvor der forefindes en synlig gangsti, idet en sådan ikke når at blive gammel på grund af de hyppige jordskred i klintevæggen eller på grund af ejernes opløjning af stien. Strandbredden langs klintens fod er vanskelig tilgængelig, og ved højvande går havet ofte helt ind til klintens fod. Den i § 23 stk. 1 i naturfredningsloven omhandlede færdselsret for almenheden er derfor ikke af praktisk betydning for så vidt angår strandbredden på den pågældende strækning. Fra klintens overkant haves der en sjælden smuk udsigt.

Strækningen vedrører ejendomme i Lille-Heddinge sogn, Højerup sogn og St. Heddinge landsogn. Fredningsnævnet har holdt møder med ejerne den 25. november 1954 og den 13. december s.a. i henhold til

indkaldelser til ejerne. Endvidere er der afholdt møde den 25. februar 1955 på tinghuset i Store-Heddinge, til hvilket møde indkaldelse til alle interesserede var sket i Statstidende for den 11. s. m., i Østsjællandss Folkeblad for den 9. s. m. og i Østsjællandss Social-Demokrat og i Stevns Avis for den 11. s. m. Nævnet har den 12. og 13. maj 1955 foretaget besigtigelser på de interesserede ejendomme efter underretning til ejerne. Endelig er der den 30/6 1955 afholdt møde på tinghuset i St. Heddinge, hvortil alle interesserede, herunder alle ejere, panthavere og øvrige berettigede i de af fredningsbegæringen berørte ejendomme, specielt alle hartkornsejere i Højerup og Sigerslev ejerlag som berettigede med hensyn til fælles lergrave og vandinger grænsende til klinten, var indkaldt ved bekendtgørelse i Statstidende for den 9. s. m., i Østsjællandss Folkeblad og Østsjællandss Social-Demokrat for den 8. s. m. og i Stevns Avis for den 10. s. m.

I.

Strækningen fra Rødvig til Boesdals Kalkværk i Lille-Heddinge sogn.

Med hensyn til denne strækning vedrører fredningspåstanden ejendommene matr. nr. 23a, 24r og 24c Lille-Heddinge by og sogn og uudsiftet klintareal udfor 24r og 24c. I møderne den 25. november 1954 og den 13. maj 1955 og ved korrespondance med ejerne af Boesdal Kalkværk, A/S Ny Kalkbrænderi, København, og ejeren af Gjorslev gods, jfr. sagens bilag 27 og 28 og 33, har ejerne af de 3 matr. nr. og nævnte klintareal, henholdsvis gårdejer Niels Vigh Larsen (23a), fornævnte aktieselskab (24r) og parcellist Richard Hansen (24c) samt ejeren af Gjorslev gods samtykket i, at fredningen gennemføres som påstået og uden erstatningen til ejeren, således at fredningsbestemmelserne tinglyses på deres respektive ejendomme.

Fredningspåstanden vil herefter i henhold til naturfredningslovens § 1 være at tage til følge for disse ejendommers vedkommende med følgende tilføjelser: a) efter nærmere aftale med de respektive ejere skal der henholdsvis ved Boesdal og ved Rødvig på fredningsnævnets bekostning opsættes to skilte med forbud af omtrent følgende tekst: "Anden færdsel på stien end gående færdsel er forbudt. Færdsel udenfor stien er forbudt. Henkastning af affald er forbudt." b) almenheden må for at kunne komme til stien langs klinten færdes til fods og på eget ansvar ad den markvej på matr. nr. 23a, som går langs det vestlige skel af matr. nr. 23a fra sognevejen Rødvig-Højerup til matr. nr. 23e. c) almenheden har færdselsret til fods og på

eget ansvar ad markvejen over 24c fra sognevejen ved 24c til passagearealet på 24c.

Ejeren af matr. nr. 23a har samtykket i den under b anførte bestemmelse og i dennes tinglysning uden erstatning til ham.

Ejeren af 24c og ejeren af Gjorslev gods har givet tilsvarende samtykke med hensyn til den under c anførte bestemmelse, jfr. bilag 33.

Fredningsbestemmelserne respekterer de rettigheder, som nu lovligt måtte tilkomme ejeren af Gjorslev godstil indtagelse af jord til kalkbrud, stenskår m.m.

II.

Den øvrige strækning i Lille-Heddinge sogn.

Fredningsbegæringen på denne strækning berører matr. nr. 34, 33a, 26h, 26i, 27b, 27c og 28b. Af disse matr. nr. ejes matr. nr. 26i og 27b af forsvarsministeriet, som har anlagt et fort, Stevnsfort kaldet, på disse matr. nr.'e. I mødet den 30. juni 1955 oplyste forsvarsministeriets repræsentanter, at forsvarsministeriet under 23. s. m. havde tilskrevet statsministeriet, at forsvarsministeriet ville modsætte sig, at almenheden får ret til færdsel langs klintens overkant på fortets arealer, og at forsvarsministeriet også ville protestere mod, at almenheden får ret til færdsel på landsiden omkring fortets område.

Da nævnet finder, at forsvarsministeriets protest må tages til følge, og da almenheden som følge heraf ikke skønnes at have væsentlig interesse i at færdes langs klinten på de øvrige matr. nr. på strækningen fra Boesdal til skellet mellem Lille-Heddinge og Højerup sogne, vil fredningspåstanden ikke være at tage til følge, for så vidt angår den under II nævnte strækning.

III.

Strækningen fra skellet mellem Lille-Heddinge og Højerup sogne til Stevns Fyr.

Denne strækning berører dels ejendomme i Højerup sogn, dels ejendomme i Tommestrup ejerlaug i St. Heddinge landsogn.

Ejendommene i Højerup sogn er følgende: matr. nr. 22, 23, 24, 25b, 26a, 26f, 26g, 27a, 3c, 3e, en del af klinten tilhørende ejeren af Gjorslev gods, fælles lergrav ved 3e, 3r, 3l, fælles vanding vest for matr. nr. 3l, 3k, 36, 3d, fælles lergrav ved 3d, 4a, 4b og 4c.

Ejendommene i Tommestrup ejerlaug i Store-Heddinge landsogn er følgende: matr. nr. 14, 12b, 12c. Sidstnævnte matr. nr. tilhører

marineministeriet, og på dette matr. nr. er Stevns Fyr opført.

Omtrent midt på strækningen fra sogneskillet mellem Lille-Heddinge og Højerup sogne til Stevns Fyr ligger Højerup gamle kirke og kirkegård ved klinten. Til kirkegården fører sognevejen fra Højerup by. Kirken er beliggende så yderligt på klinten, at færdselen må ledes landværts omkring kirkegården. Arealerne omkring Højerup gamle kirkegård ejes af Selskabet Højeruplund, som ikke har givet møde under sagen. Højeruplunds arealer er tilgængelige for almenheden og på fredskovsarealet matr. nr. 36, der hører under selskabet Højeruplund, ligger der et traktørsted. Højeruplund og den gamle kirke besøges i sommertiden af talrige turister, hvorefter mange foretager en spadseretur langs klintens overkant i begge retninger fra Højeruplund.

Iøvrigt vil der kunne skaffes adgang (gående færdsel) for almenheden til klinten 1) ad et skeldige mellem Lille-Heddinge sogn og Højerup sogn fra den offentlige sognevej Højerup-Harvig, 2) ad en offentlig sti fra samme sognevej over matr. nr. 26a Højerup mellem haven på 26a og en fælles vanding beliggende på 26a, 3) ad en privat vej fra sognevejen Højerup by-Højerup gamle kirke forbi Højerup præstegård til og over 3c samt 4) ad den sognevej, der går fra sognevejen Højerup-Tommestrup til Stevns Fyr. Ejerne af ejendommene langs Stevns Klint på den under III omhandlede strækning har, bortset fra selskabet Højeruplund, protesteret mod fredningspåstanden. Ejerne har erklæret, at de ikke vil modsætte sig almenhedens sømmelige færdsel langs klintens overkant som hidtil, men at de ikke vil finde sig i, at deres ejendomme behæftes med servitutpålæg i så henseende. Såfremt deres protest mod servitutpålægget ikke måtte blive taget til følge, påstår de sig tillagt erstatning.

Hvad angår matr. nr. 12c, hvorpå Stevns Fyr er opført, bemærkes særligt, at matr. nr. 12c ikke grænser helt ud til klintevæggen, men at en del af matr. nr. 12b skiller 12c fra klintevæggen. Med hensyn til arealet mellem 12c og klintevæggen har fyrmester Mønsted oplyst, at dette areal, som er meget smalt, benyttes af forsvarrets radio- og radartjeneste, hvorhos han har oplyst, at der på den del af 12c, som grænser til nævnte areal, vil blive opført en bygning til radio- og plotterstation, og at almenhedens færdsel som følge af disse anlæg ikke vil kunne tilstedes på arealet mellem 12c og klintevæggen, men eventuelt må henvises til

at gå landværts om 12c.

Under hensyn til den store uvilje, som lodsejerne har vist mod en tinglysning af fredningsbestemmelserne, og under hensyn til, at ejerne må antages ikke i fremtiden at ville forhindre folks sømmelige færdsel til fods langs klintens overkant, finder fredningsnavnet det betænkeligt at imødekomme fredningsbegæringen for så vidt angår nærværende under III nævnte strækning.

IV.

Strækningen fra Stevns Fyr til Sigerslev kridtbrud.

Denne strækning vedrører følgende ejendomme i Tommestrup ejerlaug, St. Heddinge landsogn: matr. nr. 12b, 10b, 18a, 20a, 11b, 4e, 4f, 3g, 3f, 3e

og følgende ejendomme i Sigerslev ejerlaug i St. Heddinge landsogn: matr. nr. 17h, 17d, 19c, 19d, 21a og 21d.

Der vil kunne skaffes almenheden adgang (gående færdsel) til passagearealet a) ad den ovenfor under III nævnte sognevej til Stevns Fyr og videre over et stykke af 12c og over 12b langs det nordre skel af 12c, b) ad en privat fællesvej i "Barmhjertigheden" til 4e Tommestrup og over dette matr. nr., c) ad en privat vej over 3a og 3e Tommestrup og d) ad en privat fællesvej, kaldet Laksegade, til Sigerslev Kridtbrud.

Almenhedens færdsel må efter de for nævnet foreliggende oplysninger antages hidtil at have været af ret ringe betydning. Ejerne af de pågældende ejendomme har erklæret, at de ikke hidtil har lagt hindringer i vejen for sømmelig gående færdsel fra almenhedens side, og at de heller ikke i fremtiden vil gøre dette. Men de protesterer imod et servitutpålæg i så henseende, og de forlanger erstatning, hvis fredningsbegæringen tages til følge.

Under hensyn til det anførte finder navnet ikke tilstrækkelig anledning til at imødekomme fredningsbegæringen for så vidt angår den under IV omhandlede strækning.

For så vidt angår selve Sigerslev kridtbrud, som ligger på matr. nr. 34b, 34c, en fælles lergrav ved 34b, og delvis også på 37 og 21d skønnes det efter de stedlige forhold, når strækningen syd for kridtbruddet ikke servitutbelægges, at være unyttigt at tage fredningspåstanden til følge særskilt for kridtbruddets vedkommende."

Konklusionen er sålydende:

"Der tillægges almenheden ret til færdsel til fods og på eget ansvar langs Stevns Klints overkant på matr. nr. 23a, 24r og 24c

Lille-Heddinge by og sogn og på udsnittet klintareal udfør sidstnævnte to matrikelnumre, således som nærmere under foranstående afsnit I bestemt. Almenheden får adgang til klintens overkant ad de to ovenfor under afsnit I omhandlede markveje på henholdsvis 23a og 24c. Påtaleretten har naturfredningsnævnet for Præstø amtsrådskreds. Erstatning for fredningen ydes ikke.

For så vidt angår de øvrige ovenfor under afsnit II, III og IV omhandlede ejendomme vil den fremsatte fredningsbegæring ikke kunne tages til følge."

Kendelsen er indanket for overfredningsnævnet af Danmarks naturfredningsforening, som påstår kendelsen ændret således, at der i overensstemmelse med den af foreningen nedlagte fredningspåstand gives almenheden adgang til færdsel ikke blot på den i kendelsen under I nævnte strækning, men tillige på de under II, III og IV nævnte strækninger.

Overfredningsnævnet har den 6. oktober 1956 besigtiget de pågældende arealer og forhandlet med den ankende og andre i sagen interesserede. Sagen er endvidere blevet drøftet i et møde den 29. november 1956.

Overfredningsnævnet kan tiltræde, hvad der i kendelsen anføres vedrørende den fastsatte adgang til færdsel på den under I omhandlede strækning, og kendelsens begrundelse for, at fredningspåstanden for så vidt angår færdsel på de under II, III og IV omhandlede strækninger ikke er blevet taget til følge. Kendelsen vil derfor være at stadfæste. Et kort nr. Pr. 108 visende den omtrentlige beliggenhed af stien er vedhæftet nærværende kendelse.

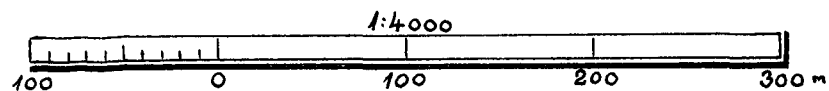
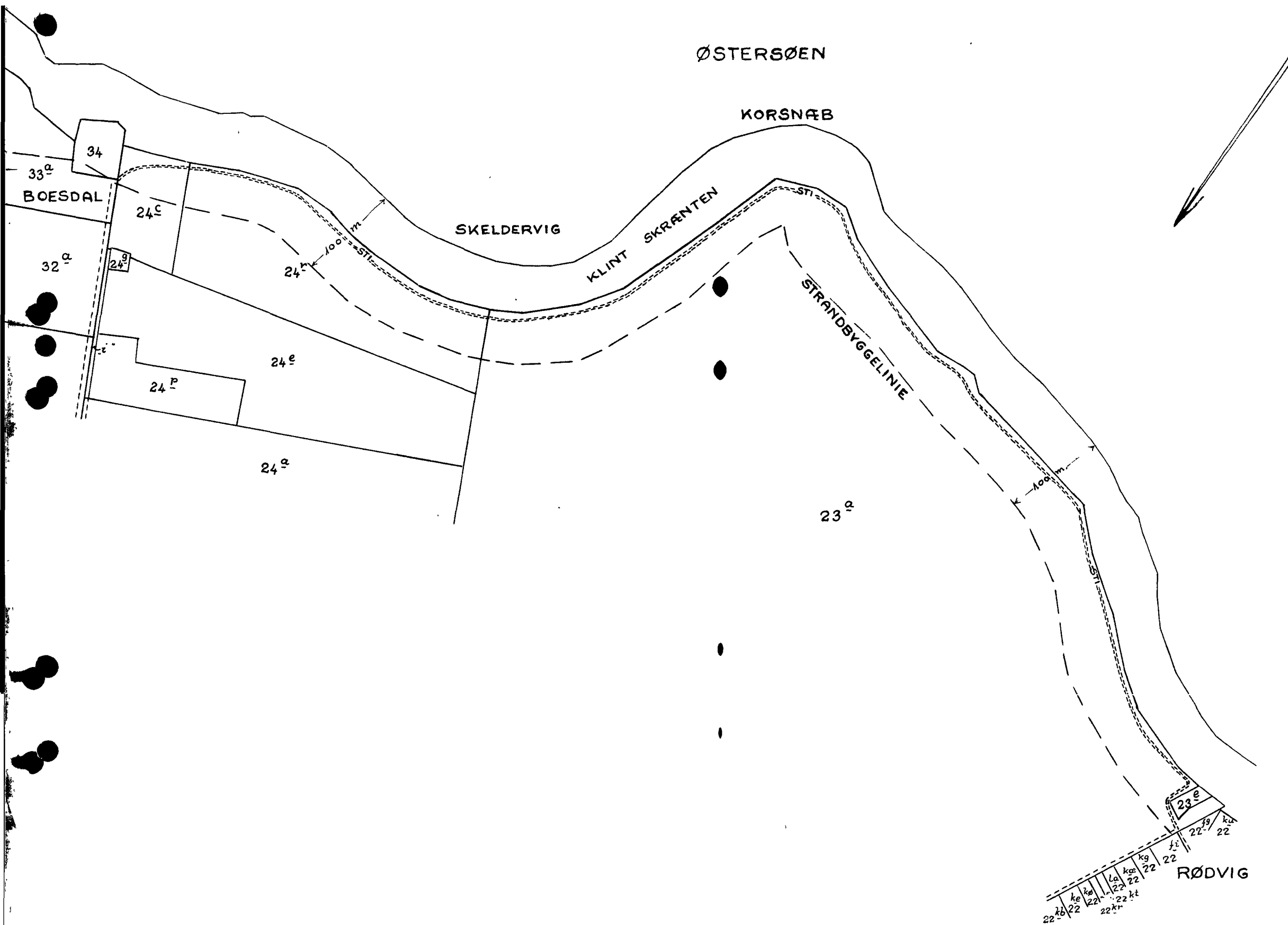
T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Præstø amt den 15. august 1955 afsagte kendelse vedrørende adgang for almenheden til færdsel på en strækning langs overkanten af Stevns Klint stadfæstes.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Gråge

overfredningsnævnets sekretær

Naturfredningskonsulentens k
 København d. 27-3-57,
 By: LILLE-HEDDINGE
 Sogn: — — — — —
 Plan nr. Pr. 108.

FREDNINGSNÆVNET >

Fredningsnævnets for Præstø amtsrådskreds
afsagte kendelse af 15-8-1955 er citeret
i sin fulde ordlyd i Ofn. kendelse af

28-6-1957.